

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2021. február 25.*

„Előzetes döntéshozatal – Verseny – EUMSZ 102. cikk – Erőfölénnyel való visszaélés – Az Európai Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok közötti hatáskörmegosztás – 1/2003/EK rendelet – A 11. cikk (6) bekezdése – A nemzeti versenyhatóságok hatáskörének megszűnése – A *ne bis in idem* elve – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikke”

A C-857/19. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága) a Bírósághoz 2019. november 26-án érkezett, 2019. november 12-i határozatával terjesztett elő

a **Slovak Telekom a.s.**

és

a **Protimonopolný úrad Slovenskej republiky**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: N. Wahl tanácselnök, A. Prechal, a harmadik tanács elnöke (előadó) és J. Passer bírák,

főtanácsnok: H. Saugmandsgaard Øe,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Slovak Telekom a.s. képviseletében J. Hajdúch advokát,
- a Protimonopolný úrad Slovenskej republiky képviseletében T. Menyhart, meghatalmazotti minőségben,
- a szlovák kormány képviseletében B. Ricziová, meghatalmazotti minőségben,
- az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: S. Fiorentino avvocato dello Stato,

* Az eljárás nyelve: szlovák.

– az Európai Bizottság képviseletében M. Farley, R. Lindenthal és L. Wildpanner, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem [az EUMSZ 101.] és [az EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 11. cikke (6) bekezdése első mondatának és az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 50. cikkének az értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet a Slovak Telekom a.s. (a továbbiakban: ST) és a Protimonopolný úrad Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság monopóliumellenes hivatala) (a továbbiakban: szlovák versenyhatóság) között azon határozat jogszerűsége tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amely az ST-vel szemben bírságot szabott ki amiatt, hogy visszaélt az EUMSZ 102. cikk értelmében vett erőfölényével, amikor a távközlési szolgáltatások kiskereskedelmi piacain és a nagykereskedelmi összekapcsolási piacon olyan díjakat alkalmazott, amelyek árprést eredményeztek.

Jogi háttér

Az 1/2003 rendelet

- 3 Az 1/2003 rendelet (6), (8) és (17) preambulumbekkezdésének szövege a következő:

„(6) [Az uniós] versenyszabályok hatékony alkalmazásának biztosítása érdekében a tagállamok versenyhatóságainak az alkalmazásban fokozott mértékben részt kell venniük. E célból fel kell hatalmazni őket [az uniós] jog alkalmazására.

[...]

- (8) [Az uniós] versenyszabályok hatékony érvényesítése és az e rendeletben foglalt együttműködési mechanizmusok helyes működésének biztosítása érdekében arra kell kötelezni a tagállamok versenyhatóságait és bíróságait, hogy a nemzeti versenyjognak a tagállamok közötti kereskedelmet érintő megállapodásokra és magatartásokra történő alkalmazásakor [az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikket] is alkalmazzák. [...]

[...]

- (17) Ha a versenyszabályokat következetesen kell alkalmazni, a hálózatot pedig ugyanakkor a lehető legjobb módon kell működtetni, elengedhetetlen betartani azt a szabályt, hogy a tagállamok versenyhatóságai automatikusan elveszítik hatáskörüket, ha a Bizottság saját eljárást indít. Amennyiben valamely tagállam versenyhatósága már eljár egy ügyben, és a Bizottság eljárást kíván indítani, törekednie kell arra, hogy ezt a lehető leghamarabb megtegye. Az eljárás megkezdése előtt a Bizottságnak konzultálnia kell az érintett nemzeti hatósággal.”

- 4 Az 1/2003 rendelet 11. cikkének (1) és (6) bekezdése így rendelkezik:

„(1) A Bizottság és a tagállamok versenyhatósága [az uniós] versenyjog szabályait szoros együttműködésben alkalmazzák.”

[...]

(6) Ha a Bizottság a III. fejezet alapján hozott határozat elfogadására irányuló eljárást kezdeményez, a tagállamok versenyhatóságainak megszűnik az a jogköre [helyesen: hatásköre], hogy [az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikket] alkalmazzák. Amennyiben az egyik tagállam versenyhatósága már eljár az ügyben, úgy a Bizottság csak a nemzeti versenyhatósággal történt konzultációt követően indíthat eljárást.”

- 5 Az 1/2003 rendelet 35. cikkének (3) és (4) bekezdése értelmében:

„(3) A 11. cikk (6) bekezdésének következményei érintik a tagállamok által kijelölt hatóságokat, ideértve azokat a bíróságokat, amelyek az 5. cikkben előírányzott határozattípusok előkészítése és elfogadása tekintetében látnak el funkciókat. A 11. cikk (6) bekezdésének következményei nem terjednek ki a bíróságokra, amennyiben azok az 5. cikkben ismertetett határozattípusok tekintetében felülvizsgálati bírósággént járnak el.

(4) A (3) bekezdéstől függetlenül azokban a tagállamokban, ahol az 5. cikkben ismertetett bizonyos határozattípusok elfogadásához valamely hatóság a jogsértés ellen eljáró hatóságtól eltérő és elkülönülő bíróság előtt eljárást indít – feltéve hogy e bekezdés feltételeit betartják –, a 11. cikk (6) bekezdésének következményei az ügyben a jogsértés ellen eljáró hatóságra korlátozódnak, amely visszavonja a bírósághoz benyújtott keresetét, ha a Bizottság az eljárást megkezdi, és ezzel a visszavonással a nemzeti eljárás ténylegesen befejeződik.”

A 773/2004 rendelet

- 6 A 2008. június 30-i 622/2008/EK bizottsági rendelettel (HL 2008. L 171., 3. o.) módosított, a Bizottság által [az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikk] alapján folytatott eljárásokról szóló, 2004. április 7-i 773/2004/EK bizottsági rendelet (HL 2004. L 123., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet, 81. o.) (a továbbiakban: 773/2004 rendelet) 2. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A Bizottság bármikor határozhat úgy, hogy megindítja az 1/2003/EK rendelet III. fejezete alapján hozandó határozat elfogadására irányuló eljárást, de legkésőbb azon a napon, amikor kiadja az említett rendelet 9. cikkének (1) bekezdésében említett előzetes értékelést, a kifogásközlést vagy a feleknek szóló felkérést, hogy jelezzék a vitarendezési megbeszéléseken való részvételi szándékukat, illetve azon a napon, amikor az említett rendelet 27. cikkének (4) bekezdése szerinti közleményt közzéteszik, amelyik ezen időpontok közül a korábbi.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 7 2005. szeptember 26-án a szlovák versenyhatóság az EUMSZ 102. cikk alapján, erőfölénnyel való visszaélés miatt eljárást indított az ST ellen. Ezen eljárás megindítását 2005 októberében bejelentették az Európai Bizottságnak és a többi tagállam versenyhatóságainak. 2007 októberében a szlovák versenyhatóság olyan határozattervezetet terjesztett a Bizottság elé, amelyben megállapította, hogy az ST visszaélt erőfölényével.

- 8 2007. december 21-én a szlovák versenyhatóság határozatot fogadott el, amelyben megállapította, hogy az ST visszaélt erőfölényével.
- 9 2008. június 13-án a Bizottság információkat kért az ST versenytársaitól az ST bizonyos kereskedelmi gyakorlatairól.
- 10 2009. január 13-tól 15-ig a Bizottság a szlovák versenyhatósággal együttműködve előzetes bejelentés nélküli helyszíni vizsgálatot folytatott az ST helyiségeiben.
- 11 2009. április 8-án a Bizottság úgy határozott, hogy az 1/2003 rendelet 11. cikkének (6) bekezdése és a 773/2004 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése értelmében eljárást indít az ST ellen (a továbbiakban: 2009. április 8-i bizottsági határozat). A Bizottság e határozatban kifejti, hogy a szóban forgó eljárás többek között arra vonatkozik, hogy Szlovákiában az ST adott esetben megtagadta a helyi hurokjainak átengedését és a széles sávú nagykereskedelmi hozzáférés egyéb szolgáltatásaihoz való hozzáférést, valamint árprésre irányuló gyakorlatot alkalmazott a helyi hurokhoz való nagykereskedelmi hozzáférés, a széles sávú nagykereskedelmi hozzáférés egyéb szolgáltatásai és a kiskereskedelmi hozzáférési szolgáltatások vonatkozásában.
- 12 2009. április 9-én a Rada Protimonopolného úradu Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság monopóliumellenes hivatalának tanácsa) megváltoztatta a szlovák versenyhatóság 2007. december 21-i határozatát (a továbbiakban: 2009. április 9-i határozat). E határozatban 525 800 000 szlovák korona (SKK) (17 453 362,54 euró) összegű bírságot szabott ki az ST-vel szemben, azzal az indokkal, hogy az ST visszaélt az erőfölényével azáltal, hogy a kiskereskedelmi távközlési szolgáltatások árai és a nagykereskedelmi összekapcsolási szolgáltatások árai közötti árprésre irányuló stratégiát alakított ki. Az említett tanács szerint e jogsértéseket a szóban forgó kiskereskedelmi szolgáltatások kapcsán olyan időszakok során követték el, amelyek közül a leghosszabb 2001. május 1-jétől 2009. április 9-ig, vagyis e tanács határozatának elfogadásáig tartott.
- 13 A 2009. április 9-i határozattal szemben az ST keresetet indított a Krajský súd v Bratislave (pozsonyi regionális bíróság, Szlovák Köztársaság) előtt, többek között arra hivatkozva, hogy az említett határozat meghozatalára a Telekomunikačný úrad Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság távközlési hivatala) rendelkezett hatáskörrel, nem pedig a szlovák versenyhatóság. 2012. január 11-i ítéletével a Krajský súd v Bratislave (pozsonyi regionális bíróság) megsemmisítette a 2009. április 9-i határozatot. A szlovák versenyhatóság felülvizsgálati kérelmet terjesztett a Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága) elé. 2014. február 11-i végzésével a kérdést előterjesztő bíróság hatályon kívül helyezte a Krajský súd v Bratislave (pozsonyi regionális bíróság) 2012. január 11-i ítéletét, és az ügyet visszautalta ez utóbbi bíróság elé.
- 14 2012. május 7-én a Bizottság kifogásközlést fogadott el, és azt továbbította az ST-nek.
- 15 A Bizottság 2014. október 15-én elfogadta az EUMSZ 102. cikk és az EGT-Megállapodás 54. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban hozott C(2014) 7465 final határozatot (AT.39523 – Slovak Telekom ügy). A C(2014) 7465 határozatban a Bizottság megállapította, hogy 2005. augusztus 12-től 2010. december 31-ig a Deutsche Telekom AG-ból és az ST-ből álló vállalkozás az EUMSZ 102. cikkbe ütköző olyan egységes és folyamatos jogsértést követett el, amely lényegében árprésből és a helyi hurokjaihoz való hozzáférés megtagadására irányuló stratégia kialakításából állt.
- 16 2017. június 21-én a Krajský súd v Bratislave (pozsonyi regionális bíróság) a 2014. február 11-i visszautaló végzésnek eleget téve második ítéletet hozott, amelyben elutasította az ST keresetét. Az ST ezen ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz.

- 17 A kérdést előterjesztő bíróság felhívta az ST-t és a szlovák versenyhatóságot, hogy tegyék meg észrevételeiket a *ne bis in idem* elvének tiszteletben tartására vonatkozóan, figyelembe véve, hogy az említett hatóság és a Bizottság is elmarasztalta az ST-t az erőfölénnyel való olyan visszaélésért, amely a 2005. augusztus 12-től 2007. december 21-ig terjedő időszakban alkalmazott árprésből állt.
- 18 Ezek az észrevételek feltárták, hogy nézetkülönbség áll fenn az ST és a szlovák versenyhatóság között a *ne bis in idem* elve megsértésének fennállását illetően, továbbá kiderült, hogy a Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága) nem osztja azt az álláspontot, amely szerint a szlovák versenyhatóság és a Bizottság az egyes határozataikban eltérő termékeket vizsgált meg, valamint hogy e bíróság megítélése szerint a szóban forgó ügy eltér a Bíróság 2019. április 3-i Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie ítéletének (C-617/17, EU:C:2019:283) alapjául szolgáló ügytől.
- 19 E körülmények között a Najvyšší súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) [Az 1/2003 rendelet 11. cikke (6) bekezdésének első mondatában használt] [a]zon megfogalmazás, amely szerint »a tagállamok versenyhatóságainak megszűnik az a [hatásköre], hogy [az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikk] alkalmazza«, azt jelenti-e, hogy a tagállamok hatóságai elvesztik [az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikk] alkalmazására vonatkozó jogkörüket?
- 2) Kiterjed-e [a Charta] 50. cikkének (a kétszeres eljárás alá vonás és a kétszeres büntetés tilalma) hatálya az [EUMSZ 102. cikk] értelmében vett erőfölénnyel való visszaéléssel járó olyan közigazgatási jogsértések esetére is, amelyek miatt a Bizottság és a tagállami hatóság – [az 1/2003] rendelet 11. cikkének (6) bekezdése szerinti hatáskörükben eljárva – külön-külön és egymástól függetlenül szabtak ki szankciót?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 20 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az 1/2003 rendelet 11. cikke (6) bekezdésének első mondatát akként kell-e értelmezni, hogy a tagállamok versenyhatóságainak megszűnik az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikk alkalmazásával kapcsolatos hatásköre, amikor a Bizottság az e rendelkezések megsértését megállapító határozat elfogadása érdekében eljárást kezdeményez.
- 21 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi (2019. október 3-i Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland és társai ítélet, C-197/18, EU:C:2019:824, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 22 Az 1/2003 rendelet 11. cikke (6) bekezdésének első mondata értelmében a tagállamok versenyhatóságainak megszűnik az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikk alkalmazására vonatkozó hatásköre, amennyiben a Bizottság eljárást indít annak érdekében, hogy elfogadja az e rendelet III. fejezetében szabályozott azon határozatok valamelyikét, amelyek arra irányulnak, hogy megállapítsák az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikk megsértését, kötelezzék az érintett vállalkozásokat az említett jogsértések megszüntetésére, az ilyen jogsértések *prima facie* megállapítását

követően ideiglenes intézkedéseket rendeljenek el, kötelezővé tegyék a vállalkozások által felajánlott kötelezettségvállalásokat, vagy megállapítsák az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikk alkalmazhatatlanságát.

- 23 Az 1/2003 rendelet 35. cikke értelmében az 1/2003 rendelet 11. cikke (6) bekezdésének első mondatában használt „a tagállamok versenyhatóságai” kifejezés a tagállamok által kijelölt azon közigazgatási vagy igazságügyi hatóságokra utal, amelyek előkészítik és elfogadják azokat a határozatokat, amelyek az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikket alkalmazzák, valamely jogsértés megszüntetéséről vagy ideiglenes intézkedésről rendelkeznek, kötelezettségvállalásokat fogadnak el, illetve bírságokat, kényszerítő bírságokat vagy a nemzeti joguk által előírt bármely egyéb szankciót szabnak ki.
- 24 Az 1/2003 rendelet 11. cikkének (6) bekezdésében előírt hatáskörmegszűnés azonban nem vonatkozik a tagállami bíróságokra, amennyiben azok az említett határozatokkal szemben jogorvoslati szervként járnak el. Ezzel szemben e hatáskörmegszűnés vonatkozik azokra az esetekre, amelyekben az alkalmazandó nemzeti jogszabályok értelmében valamely hatóság olyan igazságügyi hatósághoz fordul, amely elkülönül a jogsértések üldözése tárgyában eljáró hatóságtól. Ilyen esetben, továbbá amennyiben az 1/2003 rendelet 11. cikkének (6) bekezdésében meghatározott feltételek teljesülnek, az említett hatóságnak vissza kell vonnia az igazságügyi hatóság elé terjesztett kérelmét, és meg kell szüntetnie a nemzeti eljárást.
- 25 Magát azt a fordulatot, amely az 1/2003 rendelet 11. cikke (6) bekezdésének első mondatában szerepel, és amely szerint „a Bizottság [...] eljárást kezdeményez”, nem határozza meg sem ez a rendelet, sem pedig a 773/2004 rendelet.
- 26 Ugyanakkor a Bíróság az első, az [EUMSZ 101.] és [az EUMSZ 102. cikk] végrehajtásáról szóló, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 3. o.) – amelynek az 1/2003 rendelet a helyébe lépett – 9. cikke szerinti „eljáráskezdeményezés” fogalmát illetően már megállapította, hogy e fogalom a Bizottság olyan hatósági aktusára vonatkozik, amely kifejezi a Bizottság azon szándékát, hogy e rendeletek közül az első alapján határozatot hozzon (lásd ebben az értelemben: 1973. február 6-i Brasserie de Haecht ítélet, 48/72, EU:C:1973:11, 16. pont).
- 27 E fogalommal analóg módon az 1/2003 rendelet 11. cikke (6) bekezdésének első mondatában szereplő „a Bizottság [...] eljárást kezdeményez” kifejezést úgy kell értelmezni, hogy alaki szempontból az a Bizottság olyan aktusára vonatkozik, amellyel a Bizottság valamely vállalkozás tudomására hozza azt a szándékát, hogy az e rendelet III. fejezetében szabályozott határozatok valamelyikének elfogadása érdekében eljárást kíván indítani. Ezen aktusnak a 773/2004 rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül kell megtörténnie.
- 28 Másfelől a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy „a Bizottság [...] eljárást kezdeményez” kifejezés tárgyi szempontból behatárolja azt, hogy milyen körben érvényesül a tagállami versenyhatóságok hatáskörének a Bizottság általi elvonása. Már megállapítást nyert ugyanis, hogy az 1/2003 rendelet 11. cikkének (6) bekezdése szerinti hatáskörmegszűnés azokra a tényekre vonatkozik, amelyek a Bizottság által indított eljárás tárgyát képezik (lásd ebben az értelemben: 2020. január 29-i Silgan Closures és Silgan Holdings kontra Bizottság végzés, C-418/19 P, nem tették közzé, EU:C:2020:43, 73. és 75. pont).
- 29 Így azon aktusnak, amellyel a Bizottság valamely vállalkozás tudomására hozza azt a szándékát, hogy az e rendelet III. fejezetében szabályozott határozatok valamelyikének elfogadása érdekében eljárást kíván indítani, meg kell jelölnie az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk azon feltételezett megsértéseit, amelyeket egy vagy több vállalkozás egy vagy több időszakban követett el egy vagy több termékpiacon és egy vagy több földrajzi piacon, és amelyekre ezen aktus vonatkozik.

- 30 Ebből következik, hogy amint a Bizottság az 1/2003 rendelet 11. cikke (6) bekezdésének első mondata alapján eljárást indít egy vagy több vállalkozás ellen az EUMSZ 101. cikk vagy az EUMSZ 102. cikk feltételezett megsértése miatt, a tagállamok versenyhatóságainak megszűnik az a hatásköre, hogy ugyanezen vállalkozásokkal szemben fellépjenek ugyanezen, állítólag versenyellenes magatartások miatt, amelyekre ugyanezen termék- és földrajzi piacon vagy piacokon, ugyanezen időszak vagy időszakok folyamán került sor.
- 31 Az 1/2003 rendelet 11. cikke (6) bekezdése első mondatának ilyen értelmezését alátámasztja az a szöveggörnyezet, amelybe e rendelkezés illeszkedik. E rendelkezés ugyanis e rendelet IV. fejezete alá tartozik, amely a Bizottság és a tagállamok versenyhatóságai közötti együttműködésről szól. E fejezeten belül az említett rendelet 11. cikkének (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy Bizottság és a tagállamok versenyhatóságai az uniós versenyjog szabályait szoros együttműködésben alkalmazzák. Márpedig ugyanezen rendelet 11. cikkének (6) bekezdése e célból írja elő nem csupán azt, hogy ha a Bizottság eljárást kezdeményez abból a célból, hogy az 1/2003 rendelet III. fejezete alapján határozatot fogadjon el, akkor a tagállamok versenyhatóságainak megszűnik az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikk alkalmazásával kapcsolatos hatásköre, hanem azt is, hogy ha valamely nemzeti hatóság már eljár egy ügyben, a Bizottság csak azt követően indítja meg az eljárást, hogy konzultált e nemzeti versenyhatósággal.
- 32 Végül az 1/2003 rendelet 11. cikke (6) bekezdése első mondatának említett értelmezését az e rendelet által követett célkitűzés is megerősíti. Mint az ugyanis kitűnik az említett rendelet (6) és (8) preambulumbekendéséből, e rendelet célja az uniós versenyszabályok hatékony alkalmazásának azáltal történő biztosítása, hogy felhatalmazza a tagállami versenyhatóságokat arra, hogy e jogot a Bizottsággal párhuzamosan alkalmazzák. E szabályok párhuzamos alkalmazása során azonban arról is gondoskodni kell, hogy ez következetesen történjen, és biztosított legyen az e szabályok végrehajtásáért felelős közhatalmi szervek hálózatának optimális kezelése. Márpedig, mint azt ugyanezen rendelet (17) preambulumbekendése kimondja, ez utóbbi célkitűzések biztosítása érdekében került előírásra az, hogy a nemzeti versenyhatóságoknak a Bizottság javára megszűnik a hatásköre, amennyiben az utóbbi eljárást kezdeményez. Másfelől az említett szabályok párhuzamos alkalmazása nem történhet a vállalkozások hátrányára. Márpedig a nemzeti versenyhatóságok hatáskörének megszűnése lehetővé teszi, hogy a vállalkozásokat megkíméljék attól, hogy e hatóságok és a Bizottság párhuzamosan járjanak el velük szemben (lásd ebben az értelemben: 1981. november 11-i IBM kontra Bizottság ítélet, 60/81, EU:C:1981:264, 18. pont; 2020. január 29-i Silgan Closures és Silgan Holdings kontra Bizottság végzés, C-418/19 P, nem tették közzé, EU:C:2020:43, 73. pont).
- 33 A fentiekből a jelen ügyben az következik, hogy mivel a szlovák versenyhatóság által az ST ellen 2005. szeptember 26-án kezdeményezett eljárást az 1/2003 rendelet 35. cikke értelmében vett tagállami versenyhatóság kezdeményezte, a Bizottság 2009. április 8-i azon határozata, amellyel a 773/2004 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése értelmében eljárást indított az ST-vel szemben, az 1/2003 rendelet 11. cikke (6) bekezdésének első mondata értelmében csak annyiban szüntette meg e hatóságnak az EUMSZ 102. cikk alkalmazásával kapcsolatos hatáskörét, amennyiben az említett határozat az ST által állítólag tanúsított ugyanazon versenyellenes magatartásokra vonatkozott ugyanazon termékpiacon vagy piacokon és ugyanazon földrajzi piacon vagy piacokon, ugyanazon időszakban vagy időszakokban, mint amelyek már tárgyat képezik az e hatóság előtt folyamatban lévő eljárásnak.
- 34 Annak meghatározása érdekében, hogy ez a helyzet áll-e fenn, emlékeztetni kell arra, hogy amíg a Bizottság 2009. április 8-i határozatát a Bíróságnak kell értelmeznie (lásd ebben az értelemben: 2018. február 27-i Western Sahara Campaign UK ítélet, C-266/16, EU:C:2018:118, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), addig a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy mérlegelje az alapügy felperese által vitatotthoz hasonló nemzeti versenyhatósági határozat érvényesülési körét. Ugyanakkor a Bíróság, amelynek az előzetes döntéshozatali eljárás keretében hasznos válaszokat kell adnia a nemzeti bíróság részére, hatáskörrel rendelkezik arra, hogy alapügy iratanyagából, valamint az elé terjesztett írásbeli és szóbeli észrevételekből levezethető olyan iránymutatásokat adjon, amelyek

lehetővé tehetik ugyanezen bíróság számára az előtte folyamatban lévő konkrét jogvita elbírálását (lásd ebben az értelemben: 2020. szeptember 24-i YS [Vezető tisztségviselők foglalkoztatói nyugdíja] ítélet, C-223/19, EU:C:2020:753, 58. pont).

- 35 Mint az kitűnik a Bizottság 2009. április 8-i határozatából, a Bizottság az erőfölénnyel való, a széles sávú nagykereskedelmi hozzáférés olyan szolgáltatásainak piacán elkövetett állítólagos visszaélések miatt kezdeményezett eljárást az ST ellen, mint például a helyi hurokhoz való nagykereskedelmi hozzáférés biztosítása. A Bizottság e határozatban kiemelte különösen azt, hogy a vizsgálandó, állítólag visszaélészerű magatartások Szlovákiában a helyi hurokhoz és a széles sávú hozzáférés egyéb szolgáltatásaihoz való nagykereskedelmi hozzáféréssel és az ezeknek megfelelő kiskereskedelmi szolgáltatásokkal kapcsolatos árprésekre vonatkoztak.
- 36 Ezzel szemben a Bíróság elé terjesztett iratanyagból kitűnik, hogy a szlovák versenyhatóság előtt folyamatban lévő eljárás az erőfölénnyel való olyan állítólagos visszaélésekre vonatkozott, amelyeket az ST a telefonos szolgáltatások, valamint a keskeny sávú (betárcsázós) internethez való hozzáférési szolgáltatások nagy- és kiskereskedelmi piacain követett el.
- 37 Figyelembe véve az eddigi körülményeket, továbbá fenntartva, hogy mindezt a kérdést előterjesztő bíróságnak kell ellenőriznie, úgy tűnik, hogy a Bizottság és a szlovák versenyhatóság által az ST-vel szemben folytatott eljárásoknak az ST által az erőfölénnyel való olyan állítólagos visszaélések képezték a tárgyát, amelyekre eltérő termékpiacokon került sor.
- 38 Az eddigi megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1/2003 rendelet 11. cikke (6) bekezdésének első mondatát akként kell értelmezni, hogy a tagállamok versenyhatóságainak megszűnik az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikk alkalmazásával kapcsolatos hatásköre, amikor a Bizottság az e rendelkezések megsértését megállapító határozat elfogadása érdekében eljárást kezdeményez, amennyiben ezen alakszerű aktus az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikk ugyanazon feltételezett megsértéseire vonatkozik, amelyeket ugyanazon vállalkozás vagy vállalkozások ugyanazon termékpiacon vagy piacokon és ugyanazon földrajzi piacon vagy piacokon, ugyanazon időszakban vagy időszakokban követtek el, mint amelyek az e hatóságok által korábban megindított eljárás vagy eljárások tárgyát képezik.

A második kérdéstről

- 39 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a *ne bis in idem*nek a Charta 50. cikkében szabályozott elvét akként kell-e értelmezni, hogy az alkalmazandó az erőfölénnyel való, az EUMSZ 102. cikk szerinti visszaéléshez hasonló versenyjogi jogsértésekre, ha e jogsértéseket a Bizottság és valamely tagállami versenyhatóság a hatásköreiknek az 1/2003 rendelet 11. cikkének (6) bekezdése alapján történő gyakorlása keretében külön-külön és egymástól függetlenül szankcionálja.
- 40 E tekintetben ki kell emelni, hogy a *ne bis in idem* elve az uniós jog alapvető elvét képezi (2002. október 15-i Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság ítélet, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P és C-254/99 P, EU:C:2002:582, 59. pont). Ezt az elvet a büntető jellegű eljárásokkal és szankciókkal kapcsolatban a Charta 50. cikke is megfogalmazza.
- 41 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a *ne bis in idem* elvét a versenyjog területére tartozó, bírságok kiszabására irányuló eljárások keretében is tiszteletben kell tartani. Így az említett elv tiltja, hogy valamely vállalkozást olyan versenyellenes magatartás miatt marasztaljanak el vagy vonjanak újból eljárás alá, amely miatt vele szemben egy már meg nem támadható korábbi határozatban szankciót szabtak ki, vagy amellyel kapcsolatban egy ilyen határozatban megállapították a felelősségének hiányát (2012. február 14-i Toshiba Corporation és társai ítélet, C-17/10, EU:C:2012:72, 94. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 42 Ebből következik, hogy a *ne bis in idem* elvének a versenyjog hatálya alá tartozó eljárások keretében történő alkalmazása két feltételtől függ, vagyis egyrészt attól, hogy legyen egy korábbi végleges határozat („*bis*” feltétel), másrészt pedig attól, hogy a korábbi határozat és a későbbi eljárások vagy határozatok ugyanarra a versenyellenes magatartásra vonatkozzanak („*idem*” feltétel).
- 43 Mint azt a Bíróság már megállapította, az „*idem*” feltétel teljesülése maga is alá van rendelve a tényállás azonosságával, a jogsértő azonosságával és a védett jogi tárgy azonosságával kapcsolatos három alfeltételnek (lásd ebben az értelemben: 2012. február 14-i Toshiba Corporation és társai ítélet, C-17/10, EU:C:2012:72, 97. pont). A *ne bis in idem* elve tehát tiltja, hogy ugyanazon személyt ugyanazon jogellenes magatartásért ugyanazon jogi érdek védelme érdekében többször szankcionáljanak (2004. január 7-i Aalborg Portland és társai kontra Bizottság ítélet, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P és C-219/00 P, EU:C:2004:6, 338. pont).
- 44 A jelen ügyben azonban a *ne bis in idem* elve nem alkalmazható.
- 45 Ha ugyanis, mint az kitűnik a jelen ítélet 37. pontjából, a szlovák versenyhatóság és a Bizottság által folytatott eljárások, valamint az azok eredményeképpen meghozott határozatok olyan versenyellenes magatartásokra vonatkoznak, amelyeket eltérő termékpiacokon tanúsítottak, akkor a *ne bis in idem* elve nem alkalmazható, mivel nem teljesül a tényállás azonosságával kapcsolatos alfeltétel, következésképpen pedig hiányzik az „*idem*” feltétel.
- 46 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a Bizottság a 2014. október 15-i határozatban többek között azt állapította meg, hogy az ST oly módon élt vissza az erőfölényével, hogy Szlovákiában árprést alkalmazott a helyi hurokhoz való hozzáférés nagykereskedelmi piacán és a helyhez kötött széles sávú szolgáltatások kiskereskedelmi tömegpiacán, míg annak fenntartásával, hogy ezt a kérdést előterjesztő bíróságnak kell ellenőriznie, a Bíróság elé terjesztett iratanyagból az tűnik ki, hogy a szlovák versenyhatóság azt állapította meg, hogy az ST az erőfölényével való olyan visszaéléseket követett el, amelyek abban nyilvánultak meg, hogy árprést alkalmazott egyrészt a beszélőalapú telefonos szolgáltatások nyújtásának piacain és az ST helyhez kötött nyilvános hálózatán a híváskezdeményezési és hívásvégződtetési piacokhoz kapcsolódó nagykereskedelmi összekapcsolás piacán, másrészt pedig a keskeny sávú internethez való hozzáférési szolgáltatások piacán és a nagykereskedelmi összekapcsolás releváns piacán, vagyis az ST helyhez kötött nyilvános telefonhálózatán keresztül az analóg vonalas és az integrált szolgáltatások digitális hálózati vonala útján történő nagykereskedelmi betárcsázós hozzáférés piacán. Ennélfogva úgy tűnik, hogy az említett visszaélések nem ugyanazokra a termékpiacokra vonatkoznak.
- 47 Mindemellett, ha a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatból az derülne ki, hogy a szlovák versenyhatóság által folytatott eljárás és az annak eredményeképpen meghozott határozat tárgyát ugyanazok a versenyellenes magatartások képezik, amelyeket az ST ugyanazokon a termékpiacokon és ugyanazokon a földrajzi piacokon, ugyanazon időszakban tanúsított, mint amelyekre a Bizottság határozata vonatkozik, vagyis az „*idem*” feltétel teljesül, a *ne bis in idem* elvét akkor sem lehetne alkalmazni, mivel hiányozna a „*bis*” feltétel. Ilyen esetben ugyanis – mint azt a jelen ítélet 30. pontja is kiemelte – meg kellene állapítani, hogy a szlovák versenyhatóságnak az 1/2003 rendelet 11. cikke (6) bekezdésének első mondata értelmében megszűnt az a hatásköre, hogy a konkrét esetben az EUMSZ 102. cikket alkalmazza.
- 48 Következésképpen a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a *ne bis in idem*-nek a Charta 50. cikkében szabályozott elvét akként kell értelmezni, hogy az alkalmazandó az erőfölénnyel való, az EUMSZ 102. cikk szerinti visszaéléshez hasonló versenyjogi jogsértésekre, és tiltja, hogy valamely vállalkozást olyan versenyellenes magatartás miatt marasztaljanak el vagy vonjanak újból eljárás alá, amely miatt vele szemben egy már meg nem támadható korábbi határozatban szankciót szabtak ki, vagy amellyel kapcsolatban egy ilyen határozatban megállapították a felelősségének hiányát. Ezzel szemben ez az elv nem alkalmazható, ha valamely vállalkozást egy tagállami versenyhatóság és a Bizottság külön-külön és egymástól függetlenül von eljárás alá és szankcionál az EUMSZ 102. cikk

olyan megsértése miatt, amelyek eltérő termékpiacokra vagy földrajzi piacokra vonatkoznak, vagy ha valamely tagállami versenyhatóságnak az 1/2003 rendelet 11. cikke (6) bekezdésének első mondata alapján megszűnik a hatásköre.

A költségekről

- 49 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) [Az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet 11. cikke (6) bekezdésének első mondatát akként kell értelmezni, hogy a tagállamok versenyhatóságainak megszűnik az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikk alkalmazásával kapcsolatos hatásköre, amikor a Bizottság az e rendelkezések megsértését megállapító határozat elfogadása érdekében eljárást kezdeményez, amennyiben ezen alakszerű aktus az EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikk ugyanazon feltételezett megsértéseire vonatkozik, amelyeket ugyanazon vállalkozás vagy vállalkozások ugyanazon termékpiacra vagy piacokra és ugyanazon földrajzi piacon vagy piacokon, ugyanazon időszakban vagy időszakokban követtek el, mint amelyek az e hatóságok által korábban megindított eljárás vagy eljárások tárgyát képezik.
- 2) A *ne bis in idem*nek az Európai Unió Alapjogi Chartája 50. cikkében szabályozott elvét akként kell értelmezni, hogy az alkalmazandó az erőfölénnyel való, az EUMSZ 102. cikk szerinti visszaéléshez hasonló versenyjogi jogsértésekre, és tiltja, hogy valamely vállalkozást olyan versenyellenes magatartás miatt marasztaljanak el vagy vonjanak újból eljárás alá, amely miatt vele szemben egy már meg nem támadható korábbi határozatban szankciót szabtak ki, vagy amellyel kapcsolatban egy ilyen határozatban megállapították a felelősségének hiányát. Ezzel szemben ez az elv nem alkalmazható, ha valamely vállalkozást egy tagállami versenyhatóság és az Európai Bizottság külön-külön és egymástól függetlenül von eljárás alá és szankcionál az EUMSZ 102. cikk olyan megsértése miatt, amelyek eltérő termékpiacokra vagy földrajzi piacokra vonatkoznak, vagy ha valamely tagállami versenyhatóságnak az 1/2003 rendelet 11. cikke (6) bekezdésének első mondata alapján megszűnik a hatásköre.

Aláírások